

„Największą oznaką sukcesu dla nauczyciela... jest bycie zdolnym,
by powiedzieć: te dzieci pracują jak gdybym nie istniała”

M. Montessori

***Edukacja montessoriańska w kontekście działań rodziców i nauczycieli w odkrywaniu
i rozwijaniu uzdolnień u dzieci w Miejskim Przedszkolu Nr 8 Montessori w Jarosławiu.***

Istnieje przeświadczenie, że dziecko zdolne poradzi sobie samo. Jednak z doświadczenia powiedzieć można, że dzieci te, ze względu na swoją indywidualność wymagają szczególnej opieki, która powinna polegać na stymulowaniu rozwoju poprzez tworzenie odpowiednich warunków i sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu świata. Podstawą wszystkich nawet najbardziej spektakularnych i genialnych dokonań człowieka jest – doświadczenie, trening oraz wiedza nabyta. Toteż, aby uzdolnienia się ujawniły i mogły się rozwijać muszą mieć punkt zaczepienia, a mianowicie – dziecku już od najmłodszych lat trzeba przekazywać pewne treści, czyli wiedzę. Zatem zadaniem osób dorosłych, a więc rodziców i nauczycieli jest pokazanie dzieciom różnych źródeł zdobywania wiedzy, nie lekceważenie ich pytań, akceptacja pomysłów zachęcanie do twórczej pracy. W ten nurt wspaniale wpisuje się działalność włoskiej lekarki i pedagoga Marii Montessori, która już na początku dwudziestego wieku udowodniła, że najlepszym sposobem edukacji jest zapewnienie dzieciom środowiska, które będzie je wszechstronnie wspierało w rozwoju talentów. Wykazała niezbicie, że jeśli dziecko wzrasta w otoczeniu, które wspomaga jego naturalny etapowy rozwój, to z zapałem przystąpi do nauki. Kierowane wewnętrzną motywacją będzie samodzielnie rozwijać swoje pasje i zainteresowania, uzbrojone w pewność siebie, która pozwoli mu stawić czoło wszelkim problemom, jakie napotka w życiu.

Edukacja systemem pedagogicznym Marii Montessori, a takim właśnie systemem pracuje nasze przedszkole, to jeden z najlepszych wzorców stosowania dobrej praktyki pedagogicznej w zakresie rozwijania dziecka zgodnie z jego wrodzonym potencjałem. Odbywa się to poprzez wykorzystanie wszelkich bodźców i sytuacji edukacyjnych w celu uzyskania optymalnego rozwoju dziecka i przygotowania go do samodzielnego funkcjonowania w świecie dorosłych. Praca w myśl zasady stosowanej w placówkach

montessoriańskich „nie dawaj więcej oczom i uszom, niż możesz dać rąkom”- to przede wszystkim działania dzieci. Działania twórcze, które prowadzą do odkrywania świata, samodzielności i niezależności. Dzieci uczą się poprzez doświadczanie materiału, eksperymentowanie z nim i powtarzanie czynności. Robią to samodzielnie lub z pomocą osoby dorosłej. Obserwując działania dzieci, które odkrywają prawdę o świecie najpierw tym bliskim, widzimy sens uczenia praktycznego. Widzimy głębokie zainteresowanie problemem, a więc polaryzację uwagi, która pozwala wgłębić się w tajniki problemu, a tym samym poznać własne możliwości, zainteresowania i zdolności. Możemy więc powiedzieć, że zasadą rozwijania uzdolnień jest: ***uczenie się przez działanie***.

Jak to wygląda w praktyce? W pedagogice montessoriańskiej edukacja opiera się na materiale rozwojowym przyporządkowanym do następujących obszarów: kształcenia sensorycznego, matematycznego, językowego, wychowania do kultury życia, czy ćwiczeń praktycznych. Jest on sercem indywidualnego kształcenia, tak skonstruowanym by pozwalał na stopniowanie trudności czyli przechodzenie od ćwiczeń łatwych do trudniejszych. Głównym walorem materiału jest wbudowana kontrola błędu, dzięki której dziecko może samodzielnie dochodzić do wiedzy. Rodzaj materiału rozwojowego i sposób jego rozmieszczenia w sali (łatwy dostęp do półek), to gwarancja, że dziecko otrzyma to czego w danej chwili potrzebuje. Jest to ważne ze względu na tzw. wrażliwy cykl dziecka, które w danym momencie zainteresowane jest takim właśnie aspektem wiedzy. Nie dziwi nas więc trzylatek czytający wyrazy czy czterolatek układający cyfry bowiem dziecko samo wie kiedy jest na to gotowe. Naszym zadaniem jest udzielić mu pomocy, przygotować materiał, który stopniowo będzie wprowadzał go w interesujący go temat. Dlatego śmiało możemy stwierdzić, że: ***„dla wiedzy nie ma bariery wiekowej”***.

Dlatego tak ważna jest dogłębna obserwacja dziecka. To właśnie obserwacja potwierdza, że wykorzystanie wrażliwego cyklu i polaryzacji uwagi sprzyja szybkiemu uczeniu. Wykorzystując wiedzę o potencjale rozwojowym dziecka, nasi nauczyciele stwarzają dzieciom szanse rozwoju własnych zainteresowań. Wiedza ta staje się zaczynem stylu pedagogicznego nauczyciela montessoriańskiego, który wie, że dziecku trzeba pozwolić na błądzenie eksperymentalne. W tym celu nauczyciel podąża za dzieckiem organizując sytuacje edukacyjne sprzyjające twórczemu rozwojowi. W naszym przedszkolu są to zajęcia rozwijające ekspresję werbalną, muzyczną, taneczną, plastyczną i ruchową. Prowadzone są też zajęcia z zakresu poznawania przyrody poprzez działanie i eksperymentowanie oraz zajęcia szachowe. Projekty te realizowane są z dziećmi wykazującymi szczególne zainteresowania w tym kierunku, poparte obserwacją i testami do wykrywania zdolności u

dzieci. Celem głównym tych zajęć jest danie dzieciom radości, gdyż „ nauka jest najbardziej efektywna wówczas kiedy sprawia radość” (Peter Kline).

Kolejnym czynnikiem mającym duży wpływ na rozwój uzdolnień u dzieci mają decyzje rodziców. W naszej placówce rodzice w sposób świadomy są wchłaniani w tryby pracy wychowawczej i pedagogicznej, aby wspólnie z nauczycielem pracować na rzecz rozwoju własnego dziecka. Pierwszy kontakt z rodzicami polega na dostarczeniu rzetelnych informacji o pedagogice Montessori. Rodzice bowiem muszą wiedzieć, w czym będą uczestniczyli, czego się od nich będzie wymagać i czego mogą wymagać od przedszkola podczas całego okresu pobytu ich dziecka. W tym celu nauczyciele organizują warsztaty dla rodziców, na których prezentują pracę na materiałach rozwojowych oraz spotkania o charakterze szkoleniowo – organizacyjnym. Rodzice mają również możliwość wykazania inicjatywy i określenia własnej gotowości do włączania się w działalność placówki. Do najbardziej cenionych inicjatyw należy prezentowanie przez rodziców lub członków rodziny własnych zainteresowań, hobby lub zawodów. Rodzice występują tu w roli ekspertów, a prezentacje mają formę lekcji i stanowią niezwykle atrakcyjny sposób przekazywania wiedzy o świecie. Są to lekcje z zakresu działań kulinarnych, gry na instrumentach, lekcje higieny i dbania o swoje ciało i zdrowie, zajęcia z zakresu biologii, plastyki, techniki, wychowania fizycznego a także modelarstwa. Dzięki wspólnym działaniom dzieci zdobywają wiedzę praktyczną z której, mogą później korzystać w podobnych sytuacjach. Należy także zaznaczyć, że rodzice mają możliwość włączania się do bezpośredniej pracy na materiale rozwojowym, obserwowania i pracowania ze swoim dzieckiem. Działania rodziców w dużej mierze sięgają dalej, bowiem wielu rodziców wykorzystuje informację przekazaną przez nauczyciela o predyspozycjach rozwojowych wykazywanych przez ich dzieci. Rodzice ci zapisują dzieci do Ogniska Baletowego, Szkoły Muzycznej oraz na zajęcia sportowe.

Reasumując pragnę dodać, iż żadne dziecko nie jest uzdolnione pod każdym względem i nie ma też dzieci całkowicie pozbawionych uzdolnień. Należy też pamiętać, że każde dziecko rozwija się jako indywidualność we właściwym dla siebie tempie. Rolą dorosłych jest udzielenie mu przyjaznego wsparcia, gotowości do towarzyszenia mu w odkrywaniu świata i zbieraniu doświadczeń, a może okazać się, że w nim właśnie ujawni się jakiś wybitny talent, bo jak powiedział *Buckminster Fuller* „ *Wszystkie dzieci rodzą się geniuszami, a my przez pierwsze sześć lat ich życia pozbawiamy je tego geniuszu*”.

Opracowała: Janina Szajny

Dyrektor Miejskiego Przedszkola Nr 8 Montessori
w Jarosławiu